

2021–2030 metų branduolinės energetikos objektų eksploatavimo nutraukimo ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo plėtos programos pažangos priemonės
Nr. 03-002-06-09-01-04 „Galutinai sutvarkyti labai mažai, mažai ir vidutiniškai radioaktyvias atliekas“ aprašo
1 priedas

**2021–2030 METŲ BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS OBJEKTŲ EKSPLOATAVIMO
NUTRAUKIMO IR RADIOAKTYVIŲJŲ ATLIEKŲ TVARKYMO PLĖTROS
PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS NR. 03-002-06-09-04 „GALUTINAI
SUTVARKYTI LABAI MAŽAI, MAŽAI IR VIDUTINIŠKAI RADIOAKTYVIAS
ATLIEKAS“ APRAŠE NURODYTOS INFORMACIJOS PAGRINDIMO APRAŠAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

Nacionalinio pažangos plano uždavinys	6.9 uždavinys: Saugiai nutraukti branduolinės energetikos objektų eksploatavimą ir sutvarkyti radioaktyvias atliekas
Plėtos programa	2021–2030 metų branduolinės energetikos objektų eksploatavimo nutraukimo ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo plėtos programa
Atsakinga institucija (koordinuojančioji institucija)	Lietuvos Respublikos energetikos ministerija

Paaiškinimai:

1. Aprašo pavadinime pažangos priemonės kodas nurodomas vadovaujantis Strateginio valdymo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 292 „Dėl Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymo, Lietuvos Respublikos regioninės plėtos įstatymo 4 straipsnio 3 ir 5 dalių, 7 straipsnio 1 ir 4 dalių ir Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 141 straipsnio 3 dalies įgyvendinimo“ (toliau – Strateginio valdymo metodika), 9 priede nustatyta tvarka.

2. Kartu su plėtos programos pažangos priemonės apraše nurodytos informacijos pagrindimo aprašu pateikiama stebėsenos rodiklio aprašymo kortelė, kurios forma pateikta Strateginio valdymo metodikos 2 priede.

**II SKYRIUS
SITUACIJOS ANALIZĖ IR SIEKIAMAS POKYTIS**

PIRMASIS SKIRSNIS PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS POREIKIS, TIKSLINĖS GRUPĖS IR LAUKIAMO POKYČIO DETALIZAVIMAS
1.1. PRIEMONĖS POREIKIS Radioaktyviųjų atliekų (toliau – RA) galutinis sutvarkymas, vadovaujantis 2011 m. liepos 19 d. Tarybos direktyva 2011/70/Euratomas, kuria nustatoma panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų atsakingo ir saugaus tvarkymo Bendrijos sistema, (toliau – Direktyva), turi būti atliktas dedant jas į atliekynus, siekiant neužkrauti nepagrįstos naštos ateities kartoms (1 straipsnio 1 dalis, 4 straipsnio 4 dalis, 11 straipsnio 1 dalis). Vadovaujantis Direktyvos 4 straipsniu „Valstybės narės nustato ir įgyvendina panaudoto branduolinio kuro ir RA tvarkymo nacionalinę politiką. Nepažeidžiant 2 straipsnio 3 dalies, kiekvienai valstybei narei tenka galutinė atsakomybė už joje susidariusių panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų medžiagų tvarkymą“, Lietuvoje esančios visos RA turi būti tvarkomos ir sutvarkytos pagal nustatytus reikalavimus.

Pagrindinis dokumentas nustatantis RA tvarkymo reikalavimus Lietuvoje yra Lietuvos Respublikos radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymas, o 2021–2030 metų branduolinės energetikos objektų eksploatavimo nutraukimo ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo plėtos programoje patvirtintoje, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. vasario 3 d. nutarimu Nr. 76 „Dėl 2021–2030 metų branduolinės energetikos objektų eksploatavimo nutraukimo ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo plėtos programos patvirtinimo“, (toliau – Programa) nustatytos RA tvarkymo priemonės, rodikliai, finansavimo šaltiniai, finansavimo dydžiai.

RA tvarkymas – veikla, apimanti pradinį, pagrindinį ir galutinį RA apdorojimą, vežimą (išskyrus išvežimą už branduolinės energetikos objekto aikštelės ribų), saugojimą, dėjimą į atliekyną, atliekyno uždarymą ir uždaryto atliekyno priežiūrą.

Sudarytos ir sudaromos RA pakuotės saugomos Ignalinos atominės elektrinės (toliau – IAE) esamose saugyklose, kurios naudojamos RA pakuočių saugojimui iki jų padėjimo į atliekynus. RA apdorojimas (pagrindinis ir galutinis) bus užbaigtas suformavus visų RA pakuotes. Galutinai apdorotų RA pakuotes padėjus į atliekynus ir juos uždarius, bus vykdoma šių atliekynų priežiūra teisės aktuose numatytą laikotarpį.

Valstybės, tarp jų ir Lietuva, pasirašiusios Jungtinę panaudoto kuro tvarkymo saugos ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo saugos konvenciją (toliau – Konvencija), gali susitarti dėl vienos iš jų RA tvarkymo įrenginių, įskaitant RA atliekynus, panaudojimo kitų šalių interesams, tačiau kol kas nėra šalies, sutinkančios įrengti regioninį RA atliekyną savo teritorijoje.

Ilgaamžių RA, tame tarpe labai RA, sutvarkymui pasauliniu mastu yra pripažintas tvarus sutvarkymo būdas – jų patalpinimas giluminiame RA atliekyme (toliau – GA). GA įrengimui yra skirta Programos pažangos priemonė Nr. 03-010-06-09-05 „Galutinai sutvarkyti ilgaamžes radioaktyviąsias atliekas“. Šioje Programos pažangos priemonėje aprašomas tik trumpaamžių RA (A, B, C klasės pagal Branduolinės saugos reikalavimus BSR-3.1.2-2017 „Radioaktyviųjų atliekų tvarkymas branduolinės energetikos objektuose iki jų dėjimo į radioaktyviųjų atliekų atliekyną“ (toliau – Branduolinės saugos reikalavimai SR-3.1.2-2017) sutvarkymas.

Trumpaamžių RA sutvarkymui skirti atliekynai yra įrengti ir eksploatuojami įvairiose valstybėse ir yra sukaupia tokių įrenginių eksploatavimo patirtis, kuria galima remtis įgyvendinant savo projektus. Trumpaamžių labai mažai bei mažai ir vidutiniškai RA atliekynų projektai yra parengti ir įgyvendinami VI Ignalinos atominės elektrinės (toliau – Ignalinos AE) teritorijoje.

2021 m. gegužės mėn. užbaigtos **labai mažai RA** atliekyno statybos. 2022 m. planuojama paruoštų RA pakuočių dėjimo į atliekyną pirmoji kampanija. Iš viso numatyta atlikti 15 kampanijų, o bendras numatomas RA pakuočių tūris atliekyme sudarys apie 60 000 m³.

Mažai ir vidutiniškai RA atliekyno projektavimo darbai yra baigti, gauta licencija atliekyno statybai ir eksploatavimui bei leidimas vykdyti statybas. Vykdomos procedūros statybos darbų rangovui parinkti (konkursas statybos darbams atlikti, pasiūlymų vertinimas ir kita). Šioms veikloms pasibaigus parinktas rangovas pradės šio atliekyno statybas.

Ignalinos AE teritorijoje taip pat yra **mažai ir vidutiniškai RA** priskirtinų **bitumuotų RA saugykla**. Yra inicijuotas projektas, skirtas galimybei – paversti šią saugyklą RA atliekynu – išnagrinėti, vietoje (neišimant iš jos RA ir galimai užpildant tuščius rūsius kitomis RA) įrengiant būtinus saugai užtikrinti inžinerinius barjerus. Šiuo metu yra parengta saugyklos pavertimo RA atliekynu koncepcija, kuriai reguliuojančioms institucijoms pritarus bus rengiamas techninis projektas, o jį patvirtinus atliekami statybos darbai.

Pastačius du trumpaamžių RA atliekynus ir pradėjus jų eksploatavimą bei įgyvendinus bitumuotų RA saugyklos pavertimą atliekynu projektą bus sudarytos sąlygos, leidžiančios galutinai sutvarkyti (be ketinimo išimti ateityje) visas esamas trumpaamžes RA ir tas, kurios susidarys Lietuvoje iki 2038 metų.

Labai mažai RA atliekyno institucinė priežiūra po jo uždarymo bus vykdoma ne mažiau kaip 30 metų (iki 2068 metų), o atliekyno teritorijos (su sanitarine apsaugos zona) panaudojimo apribojimas bus taikomas dar ne mažiau kaip 70 metų (iki 2138 metų).

Mažai ir vidutiniškai RA atliekynų institucinė priežiūra po uždarymo bus vykdoma ne mažiau kaip 100 metų (iki 2138 metų), o atliekynų teritorijos (su sanitarinėmis apsaugos zonomis) panaudojimo apribojimas bus taikomas dar ne mažiau kaip 200 metų (iki 2338 metų).

Taip pat Lietuva susidūrė su netipiniu **labai mažai RA** tvarkymo uždaviniu, kuris sąlygotas 2002 m. pasikeitusiais RA klasifikavimo reikalavimais, pagal kuriuos taikyta atliekų ekvivalentinė dozės galia naudojama atskiriant RA nuo neradioaktyviųjų atliekų buvo sumažinta nuo 0,6 mSv/val. iki 0,2 mSv/val. IAE teritorijoje tuo metu eksploatuotų pramoninių atliekų poligonų statusas pasikeitė iš neradioaktyviųjų

pramoninių atliekų sąvartynų į **labai mažai RA** saugojimo vietas. Planuojama atlikti būtinus veiksmus siekiant atlaisvinti poligonų teritorijas nuo kontrolės radiaciniu požiūriu.

Planuojamas toks labai mažai, mažai ir vidutiniškai RA dėjimas į atliekynus (neįskaitant **bitumuotų RA** saugykloje ir pramoninių atliekų poligone esančių atliekų): 2020 m. – 0 procentų; 2030 m. – 40 procentų; 2038 m. – 100 procentų (apie 60 000 m³ – **labai mažai RA** pakuočių tūris (į šį kiekį neįskaičiuotas galimas pastatų griovimo metu susidarysiančių RA kiekis, nes svarstoma jo santykinio atlaisvinimo nuo tolimesnės kontrolės galimybė); apie 50 000 m³ – **mažai ir vidutiniškai RA** pakuočių tūris).

Žemiau pateikiamas apibendrintas RA kiekis, kuris turės būti sutvarkytas 2020 – 2038 m laikotarpyje (atlikus visus IAE eksploatavimo nutraukimo darbus).

Atliekų klasė	Sutvarkytu RA kiekis, m ³		
	2020 01 01	2030 12 31	2038 m
Nebekontroliuojamosios atliekos (0 klasė)	30000*	30000**	30000**
Labai mažo aktyvumo trumpaamžės RA (A klasė)	0	21000	60000*****
mažai ir vidutiniškai RA (B ir C klasės)	0***	22000*****	50000*****

* Vykdomi pramoninių atliekų poligono tyrimai, kuriais siekiama patvirtinti, kad atliekos priskirtinos 0 klasei. Jei pavyks tai patvirtinti šis poligonas bus pripažintas neradioaktyviųjų atliekų sąvartynu, jei ne atliekos turės būti išimtos ir išrūšiuotos pagal klases (daugiausiai nebekontroliuojamosios atliekos ir labai mažo aktyvumo trumpaamžės RA).

** Turi būti priimtas sprendimas dėl pramoninių atliekų poligono iki 2030 m.

*** bitumuotos atliekos saugykloje sudaro apie 14500 m³ tačiau kol nėra gautas VATESI pritarimas, kad šį saugyklą gali būti paversta atliekynu vietoje (neišimant atliekų) tol negalima laikyti šių atliekų galutinai sutvarkytomis.

**** Bus atlikta paskutinė RA pakuočių talpinimo kampanija (realus RA pakuočių tūris atliekyne gali būti mažesnis (50000-60000 m³), tačiau visų **labai mažo aktyvumo trumpaamžių RA** patalpinimas numatytas GENP bus pagrindinis rodiklis).

***** 22000 m³ **mažai ir vidutiniškai RA** numatoma sutvarkyti nuo 2026 m. (numatoma B25 atliekyno eksploatacijos pradžia) iki 2030 m. imtinai.

***** Galutinių pakuočių tūris patalpintų į mažai ir vidutiniškai RA atliekyną.

Rengiant Programą buvo identifikuota problema „Neužtikrintas labai mažai, mažai ir vidutiniškai RA galutinis sutvarkymas“, kurios pagrindinės priežastys:

1. Nėra tiksliai žinomi RA kiekiai ir jų galutinio sutvarkymo būdai.

Būtina tikslinti RA kiekius ir planuojamų RA dėjimo į atliekynus bei jų sutvarkymo galimybes.

Faktiniams IAE RA kiekiams nustatyti būtina galutinai apibrėžti sąlyginius santykinius nebekontroliuojamųjų RA radioaktyvumo lygių vertes / sąlygas bei užbaigti išmontavimo / dezaktyvavimo projektus.

Todėl nežinant faktinio galutinių visų RA kiekių pagal savybes ir radiologines klases, egzistuoja objektyvi rizika, kad kuriama trumpaamžių RA sutvarkymui infrastruktūra neatitiks faktinių RA tvarkymo poreikių. Tai lemia šios pagrindinės priežastys:

a) Galimai nepakankamos planuojamų atliekynų RA talpinimo galimybės.

Yra labai didelis neapibrėžtumas dėl branduolinės energetikos objektų statinių konstrukcijų griovimo metu susidarysiančių RA kiekių. Tai daugiausia priklauso nuo projektinių sprendinių, kurie bus taikomi pagrindinių užterštų statinių griovimo paruošimo stadijoje, galimybių pagrįsti RA sąlyginio atlaisvinimo nuo tolimesnės kontrolės ir kitų / papildomų sąlygų, kurias gali nustatyti reguliuojančioji institucija.

b) Reikia surasti galutinį IAE pramoninių atliekų poligonų sutvarkymo sprendimą.

Poligonas, kuris IAE buvo pradėtas eksploatuoti 1985 metais, tai teritorija, kurioje išdėstyti specialiai įrengti atskiri sąvartynai įvairioms pramoninėms atliekoms šalinti. Per jo eksploatavimo laikotarpį sukaupta virš 30 tūkst. m³ atliekų, kurias sudaro mišrios statybinės ir griovimo atliekos, įvairios pakuotės, nebenaudojamos įrangos dalys, biologiškai suyrančios atliekos ir pan. Nuo 2014 metų į šį

poligoną nustojus dėti atliekas, jo šlaitai buvo užpilti moliu ir padengti velėna. Dar vienas poligonas buvo įrengtas pradėto, bet nebeįstatyto pastato rūsio dalyje, jame 1998–2002 m. sudėta daugiau kaip 3 tūkst. m³ tūrio kietų pramoninių atliekų (1-ojo ir 2-ojo energijos blokų valdymo skydo, elektros įrangos ir mišrios statybinės atliekos).

Įsigaliojus naujiems branduolines saugos reikalavimams BSR-1.9.2-2018 „Radionuklidų nebekontroliuojamųjų radioaktyvumo lygių medžiagoms ir atliekoms, susidarantioms branduolines energetikos srities veiklos su jonizuojančiosios spinduliuotes šaltiniais metu, nustatymas ir taikymas“ ir Branduolinės saugos reikalavimai BSR-3.1.2-2017 (pasikeitė į poligonus sudėtų atliekų priskyrimas – iš neradioaktyviųjų (pramoninių) atliekų jos tapo priskirtinos **labai mažai RA** klasei), poligonai laikytini **labai mažai RA** saugojimo vietomis. Vadovaujantis Branduolinės saugos reikalavimų BSR-3.1.2-2017 reikalavimais, būtina nustatyti poligonuose esančių atliekų radiologines charakteristikas, saugojimo vietos savybes ir priklausomai nuo jų galutinai sutvarkyti poligono atliekas.

Iki galutinio poligonų atliekų sutvarkymo turi būti vykdoma atitinkama kontrolė ir stebėjimas. Taip pat neatmestina, kad, atlikus išsamesnius tyrimus, poligono atliekas teks išimti, išrūšiuoti ir atitinkamai sutvarkyti (dalies atliekų nesąlyginis atlaisvinimas (nebekontroliuojamo radioaktyvumo lygio) ar dėjimas į RA atliekynus).

c) Išspręsti IAE **bitumuotų RA** saugyklos pavertimo RA atliekynu problemą.

IAE eksploatavimo metu susidarę skystųjų RA garinimo likučiai buvo bitumuojami nuo 1987 iki 2015 metų. **Bitumuotos RA** buvo pilamos į specialioje saugykloje esančius kanjonus po 2 tūkst. m³ į kiekvieną. Šiuo metu saugykloje sukaupia ir saugoma daugiau kaip 14 tūkst. m³ **bitumuotų RA** (14 422 m³). Vadovaujantis Branduolinės saugos reikalavimais BSR-3.1.2-2017, toks RA saugojimas nėra galutinis RA sutvarkymo būdas, jos turi būti padėtos į RA atliekyną. Atitinkamai **bitumuotos RA** turi būti išimtos iš saugyklos ir padėtos į mažo ir vidutinio aktyvumo trumpaamžių RA atliekyną arba esama saugykla turi būti paversta RA atliekynu (neišimant atliekų iš kanjonų).

Vadovaujantys IAE projektavimo metu priimtais sprendimais nebuvo planuota **bitumuotas RA** išiminti, tačiau toks RA saugojimo būdas neatitinka šiuolaikinių reikalavimų RA saugojimui, nes esant poreikiui nėra galimybės atliekas saugiai ir greitai išimti. Pasaulyje vienintelėje IAE toks **bitumuotų RA** kiekis buvo supiltas į kanjonus, o ne į specialias statines, todėl nėra visuotinai priimtinos pasaulinės praktikos nei dėl vienos iš alternatyvų (**bitumuotų RA** išėmimas iš saugyklos ar jos pavertimas atliekynu vietoje).

Dėl šios priežasties Ignalinos AE yra būtina užtikrinti reikalingų unikalių / novatoriškų techninių / mokslinių sprendimų priėmimą. Šiuo metu Ignalinos AE įgyvendina unikalų projektą, kurio tikslas – išanalizuoti galimybę **bitumuotų RA** saugyklą paversti RA atliekynu vietoje (neišimant atliekų). Nuo projekto rezultatų priklausys galutinis **bitumuotų RA** tvarkymo sprendimas ir įgyvendinimo sąlygos. Rengiant **bitumuotų RA** saugyklos pavertimo RA atliekynu koncepciją buvo atlikti inžineriniai hidrogeologiniai tyrimai, taip pat paimti statinio konstrukcijų kernai (pamatų, sienų) jų betono savybėms nustatyti. Nagrinėjamos betono stiprumo charakteristikos, atsparumas galimai ilgalaikėje perspektyvoje susidarysiančiai agresyvesnei terpei, siekiama nustatyti organinių priemonių kiekį statybų metų suformuotame pastato pagrindu. T. y. atlikti įvairiausiai tyrimai, leidžiantys pereiti prie kito projekto įgyvendinimo etapo.

Jeigu nebus pagrįsta šios saugyklos pavertimo atliekynų vietoje sauga, **bitumuotos RA** turės būti išimtos, supakuotos į atitinkamas pakuotes ir sudėtos į paviršinį RA atliekyną. Tačiau toks šių atliekų sutvarkymo būdas bus daug brangesnis (teks statyti dar vieną **mažai ir vidutiniškai RA** atliekyno dalį ar atliekyną, tam reikės daug darbo sąnaudų RA išėmimo darbams, išėmimo technologijai sukurti ir t. t.) ir turėtų gerokai didesnę įtaką darbuotojų apšvitai (tai prieštarauja branduolinėje pramonėje taikomam ALARA principui (*As Low As Reasonable Achievable*), todėl nagrinėjamas saugykloje esančių RA galutinio sutvarkymo būdas – pavertimas atliekynu vietoje – yra tvaresnis būdas.

Labai mažai, mažai ir vidutiniškai RA, susidarysiančių nutraukiant objektų, liekančių po 2038 m., kiekis nėra tiksliai žinomas ir ateityje turės būti tikslinamas. Šiuo metu turimi tik šie duomenys:

- panaudoto branduolinio kuro saugyklos (B1, PBKS-2) eksploatavimo nutraukimo metu susidarys 17 301 m³ RA (įskaitant 191 panaudoto branduolinio kuro konteinerio išmontavimą, į šį RA kiekį neįskaičiuota saugyklos užteršta įranga ir saugyklos statinių konstrukcijos);

- senosios panaudoto branduolinio kuro saugyklos (PBKS) eksploatavimo nutraukimo metu susidarančių atliekų kiekis detaliai nebuvo vertintas, tačiau ekspertiniu vertinimu jis turėtų būti apie 2 kartus mažesnis nei B1 saugykloje (saugoma 118 kontenerių su panaudotu branduoliniu kuru).
- kietųjų RA tvarkymo komplekso (B3/4) eksploatavimo nutraukimo metu ir išmontuojant šio komplekso įrangą susidarys 1 332 m³ RA ir 588 m³ užteršto betono išmontuojant šio komplekso statinius.

Šių RA galutinio sutvarkymo apimtis bus patikslinta artėjant šių objektų eksploatavimo nutraukimui, šių objektų galutinio eksploatavimo nutraukimo planuose, kurie bus atnaujinti teisės aktuose nustatytu periodiškumu. Vertinant iš šios dienos perspektyvos galimi du pagrindiniai scenarijai: dalies RA dėjimas į paviršinį RA atliekyną ir dalies – į GA, arba visų RA dėjimas į GA. Remiantis šiuo metu turima informacija tikslinga planuoti visas šias RA dėti į GA.

Ignalinos AE archyvo eksploatavimo pabaigos terminas šiuo metu nenustatytas. Siekiant išsaugoti labai mažai, mažai ir vidutiniškai RA galutinio sutvarkymo informaciją, sprendimas dėl galimybės sujungti Ignalinos AE archyvą su valstybiniu archyvu ar sprendimas dėl kito informacijos saugojimo varianto turi būti priimtas iki 2037 m.

2. Yra pastatytas trumpaamžių **labai mažai RA** atliekynas, tačiau nėra užpildytas RA ir uždarytas.

3. Nėra įrengtas (pastatytas, užpildytas RA ir uždarytas) trumpaamžių **mažai ir vidutiniškai RA** atliekynas.

Šiuo metu yra pastatytas labai mažai RA atliekynas, kuris dar nepradėtas pildyti RA, ir planuojamas statyti mažai ir vidutiniškai RA atliekynas, kurie suprojektuoti remiantis BEO infrastruktūros / įrangos / įrenginių užterštumo radionuklidais lygiu, kuris pagrįstas teoriniais skaičiavimais ir modeliavimu, bei numatomu pasiekti dezaktyvavimo ir sąlyginio ar nesąlyginio atlaisvinimo (nebekontroliuojamo radioaktyvumo) lygiu. Nustatant sąlyginio atlaisvinimo lygius turės būti atlikti moksliniai tyrimai panaudojant skaitinius modeliavimo metodus, kuriais remiantis parengti šios veiklos saugos pagrindimai.

Atliekynų eksploatavimas ir jų vėlesni statybos etapai numatyti iki tol, kol visos labai mažai bei mažai ir vidutiniškai RA pakuotės bus sudėtos į atitinkamą atliekyną. Po RA galutinio apdorojimo paruoštos RA pakuotės dedamos į atliekynus (atitinkančius RA savybes ir klases). RA atliekynų eksploatavimo nutraukimo metu pašalinama nereikalinga infrastruktūra atliekyno teritorijoje, atliekami uždaryto atliekyno saugai užtikrinti reikalingi inžineriniai ir kiti darbai. Po RA atliekynų eksploatavimo nutraukimo prasidės uždarytų atliekynų priežiūros stadija, aktyvi ir pasyvioji institucinė priežiūra. RA atliekynų teritorijos (įskaitant sanitarinės apsaugos zonas) panaudojimo apribojimo panaikinimas (atlaisvinimas) po institucinės priežiūros periodo bus numatytas uždarytų atliekynų saugos pagrindimuose priklausomai nuo to, kokių savybių atliekos į juos buvo sudėtos.

Siekiant pasiruošti **trumpaamžių mažai ir vidutiniškai RA** atliekyno uždarymui – t.y. inžinerinių barjerų įrengimui po atliekyno ar jo dalies užpildymo RA pakuotėmis, Ignalinos AE iki šio etapo pradžios turi pastatyti inžinerinių barjerų modelį (angl. *Mock up*) ir atlikti būtinuosius mokslinius tyrimus. Šio inžinerinių barjerų techninio projekto rengimo etape turi būti parengta ir mokslinių tyrimų programa. Pagrindinis šio inžinerinių barjerų modelio statybos ir tyrimų tikslas – pademonstruoti, kad projektiniai inžinerinių barjerų sprendiniai yra optimalūs arba pasiūlyti techninių ar ekonominių požiūriu geresnius sprendinius: nustatytos inžinerinio barjero pagrindinio sluoksnio (moliui) savybės, kuriomis remiantys bus parinkti konkretūs moliai šio inžinerinio barjero įrengimui šiame RA atliekyne. Taip pat parengti inžinerinių barjerų įrengimo metodikas bei pagal numatomą parengti mokslinių tyrimų programą atlikti tiriamuosius darbus, kurie leis tiksliau prognozuoti inžinerinių barjerų atliekamą funkciją, o atliekant uždaryto atliekyno priežiūrą stebėti jų kitimą ir esant reikalui nuodugniau įvertinti jų būklę po ilgesnio priežiūros laikotarpio (pvz. institucinės priežiūros pabaigoje, kai inžinerinių barjerų modelis jau nebebus aktualus).

Atliekynų eksploatavimui ir priežiūrai po uždarymo, ypač ilgalaikėje perspektyvoje, personalo klausimas bus labai svarbus, nes atliekynų eksploatavimas numatomas iki 2138 m. ir šiuo periodu turi būti užtikrintas savalaikis žinių perdavimas.

1.2. TIKSLINĖS GRUPĖS

Sprendžiamos problemos „Galutinai sutvarkyti labai mažai, mažai ir vidutiniškai RA“ tikslinė grupė yra žmonės (didžiausias galutinai nesutvarkytų RA poveikis būtų Lietuvos gyventojams, tačiau dėl savo

specifikos šis poveikis būtų ir viso pasaulio gyventojams) ir aplinka, nes neišsprendus šios problemos kiltų pavojus žmonėms ir aplinkai dėl galimo užterštumo radioaktyviomis medžiagomis.

Dėl RA keliamo potencialaus pavojaus žmonėms ir aplinkai, kuris išlieka šimtus ar tūkstančius metų (trumpaamžės ir ilgaamžės RA), o neigiamas poveikis galimas tik tuo atveju, jeigu jos nebus tinkamai sutvarkytos, sprendžiama problema yra aktuali šiai tikslinei grupei:

- visi Lietuvos Respublikos ir kitų valstybių gyventojai.

Sprendžiama problema darys poveikį šios tikslinės grupės saugumo (RA sutvarkymo ir aplinkos / ekosistemų / gyvenamosios aplinkos) poreikiams. Nepriklausomai nuo kitų aplinkybių, šios tikslinės grupės suinteresuotumas numatytai priemonei įgyvendinti išliks trumpuoju, vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu.

Dėl to, kad RA sukoncentruotos ir tvarkomos IAE teritorijoje, sprendžiama problema yra daugiausiai aktuali IAE regiono gyventojams (pirmiausia Visagino savivaldybės gyventojams) ir aplinkai. Pagrindinės tikslinės grupės yra šios:

- IAE regiono bendruomenė;
- vietinės verslo organizacijos;
- savivaldos institucijos.

Sprendžiama problema darys poveikį šių tikslinių grupių poreikiams turėti objektyvią / teisingą informaciją, kurios reikia atitinkamiems sprendimams priimti ir (arba) veiksams vykdyti. Šių tikslinių grupių informuotumo poreikis nesikeis visą priemonės įgyvendinimo periodą.

Dėl priemonės įgyvendinimo finansavimo sprendžiama problema yra aktuali šioms tikslinėms grupėms:

- visi Lietuvos Respublikos gyventojai;
- Lietuvos politinė bendruomenė (ypač – parlamentinės partijos, dalyvaujančios teisėkūros procese);
- Lietuvos valstybės įgalios / kompetentingos institucijos;
- Europos Komisija.

Sprendžiama problema darys poveikį šių tikslinių grupių poreikiams efektyviai / skaidriai valdyti viešuosius finansus, užtikrinti aiškią / tvarią mokestinę prievolę. Tikslinių grupių poreikis trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu nesikeis. Ilguoju laikotarpiu tikėtina, kad priemonės įgyvendinimo finansavimas bus mažiau aktualus Europos Komisijai.

1.3. LAUKIAMO POKYČIO DETALIZAVIMAS

Įgyvendinus Priemonę (visus numatytus veiksmus) laukiamas pokytis:

- sutvarkytų labai mažai, mažai ir vidutiniškai RA kiekis – 43 000 m³.

ANTRASIS SKIRSNIS

PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR TERITORINIAI SKIRTUMAI

2.1. ĮGYVENDINIMO LOKACIJA

Priemonė bus įgyvendinama:

- Ignalinos AE priklausančiuose objektuose, kurie yra Visagino savivaldybės teritorijoje.

2.2. TERITORINIAI SKIRTUMAI

Priemonės įgyvendinimo vieta apibrėžta ir pagrįsto poreikio ją keisti nėra.

III SKYRIUS

ALTERNATYVŲ ANALIZĖ

PIRMASIS SKIRSNIS

BENDROSIOJOS ALTERNATYVŲ ANALIZĖS NUOSTATOS

Priemonė skirta galutinio RA sutvarkymo infrastruktūrai įrengti ir galutinai sutvarkyti RA. Tai bus daroma įgyvendinant investicinius, analitinius ir komunikacinius veiksmus. Galimi veiksmai įgyvendinant Priemonę yra apriboti Europos Sąjungos (toliau – ES), tarptautiniais ir nacionaliniais teisės aktais, kurie nustato kaip turi būti galutinai sutvarkytos RA:

Vadovaujantis Direktyvoje nustatyta panaudoto branduolinio kuro (toliau – PBK) ir kitų RA atsakingo ir saugaus tvarkymo ES sistema, valstybės narės privalo užtikrinti saugų RA sutvarkymą. Vadovaujantis Direktyva RA galutinis sutvarkymas suprantamas, kaip jų padėjimas į atitinkamus atliekynus (1 straipsnio 1 dalis, 4 straipsnio 4 dalis, 11 straipsnio 1 dalis). Direktyvos preambulės (21) ir (23) punktuose konstatuojama, kad RA, įskaitant atliekoms priskiriamą PBK, būtina sutvarkyti, kad radionuklidai nepasklistų į aplinką, ir ilgam laikotarpiui izoliuoti nuo žmonių ir aplinkos. RA saugojimas, įskaitant ilgalaikį saugojimą, yra ne dėjimo į atliekynus alternatyva, o laikinas sprendimas. Nurodoma, kad trumpaamžės mažo ir vidutinio aktyvumo RA yra dedamos į paviršinį atliekyną. Plačiai pripažįstama, kad techniniu požiūriu dėjimas į giluminį atliekyną – šiuo metu saugiausias ir tvariausias galutinis didelio aktyvumo RA ir atliekoms priskiriamo PBK tvarkymo būdas.

Tarybos reglamento (ES) 2021/101 2021 m. sausio 25 d. kuriuo nustatoma Lietuvos Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo pagalbos programa ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1369/2013 (toliau – Reglamentas) preambulės (17) punkte nurodyta, kad pagal šį Reglamentą bendrai finansuojama veikla turėtų būti nustatoma laikantis ribų, apibrėžtų pagal Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1369/2013 (14) Lietuvos pateiktame Galutiniame Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo plane (toliau – GENP). Tuo GENP apibrėžiama Lietuvos IAE eksploatavimo nutraukimo pagalbos programos (IAE programos) apimtis, taip pat eksploatavimo nutraukimo galutinė būklė, nurodomos atliekinių darbų datos ir pabaigos datos. Į jį taip pat įtraukti eksploatavimo nutraukimo veikla, su ja susijęs tvarkaraštis, sąnaudos ir reikalingi žmogiškieji ištekliai. Kai aktualu, Lietuva Europos Komisijai turėtų pateikti atnaujintas GENP redakcijas, kad pastaroji galėtų į jas atsižvelgti rengdama darbo programas.

Reglamento 3 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad konkretus IAE programos tikslas pagal GENP išmontuoti bei dezaktyvuoti IAE įrangą ir reaktorių šachtas, įskaitant RA, susidarančių dėl eksploatavimo nutraukimo veiklos, tvarkymą, ir toliau saugiai tvarkyti dėl eksploatavimo nutraukimo susidariusias ir istoriškai paveldėtas atliekas.

Priemonės veiklos yra ilgalaikės veiklos, numatytos GENP ir atitinkančios jame numatytą IAE eksploatavimo nutraukimo strategiją (Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo strategija / eksploatavimo nutraukimo būdas buvo patvirtintas 2002 m. lapkričio 26 d. Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimu Nr. 1848 „Dėl valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės pirmojo bloko eksploatavimo nutraukimo būdo“), kurią šiuo metu vykdo Ignalinos AE ir ši veikla bus įgyvendinama, kol bus atliktas visų ilgaamžių RA galutinis apdorojimas, t. y. iki tol, kol visos RA bus sudėtos į GA. GENP buvo patvirtintas Ūkio ministro 2005 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. 4-259, prieš parengiant GENP buvo parengtas IAE preliminarus eksploatavimo nutraukimo planas, kuriame buvo vertintos IAE eksploatavimo nutraukimo strategijos alternatyvos. PENP buvo įvertintas Tarptautinės atominės energijos agentūros (toliau – TATENA) ekspertų misijos, kuri 2001 m. pateikė savo ataskaitą „IAE eksploatacijos nutraukimo strategijos parinkimas“, TCR-00368.

RA tvarkymo procesas ir etapai yra apibrėžti TATENA saugos standartuose (International Atomic Energy Agency, Predisposal Management of Radioactive Waste, IAEA Safety Standards Series No. GSR Part 5, IAEA, Vienna (2009) ir International Atomic Energy Agency, Decommissioning of Facilities, IAEA Safety Standards Series No. GSR Part 6, IAEA, Vienna (2014)).

Nurodyti teisės aktai apibrėžia kaip turėtų būti galutinai sutvarkytos RA, t. y. RA turi būti padėtos į atitinkamus atliekynus. Alternatyvos tokios, kaip RA netvarkymas ar dalinis RA sutvarkymas (siekiant jas ilgą laiką saugoti) negali būti svarstomas kaip pažeidžiančios tarptautinius teisės aktus, keliančios pavojų žmonių gyvybei ir aplinkai dėl žalingo jonizuojančios spinduliuotės poveikio ar paliekančios nepelnytą naštą ateities kartoms.

Labai mažai, mažai ir vidutiniškai RA bus galutinai sutvarkytos įgyvendinant GENP numatytas ilgalaikes veiklas, kurios, atsižvelgiant į aukščiau nurodytų teisės aktų reikalavimus, formuoja vienintelį Priemonės alternatyvą/sprendinį (veiklos yra ilgalaikės ir jų trukmė yra ilgesnė nei Priemonės trukmė), kurį įgyvendinant iki 2030 m. bus sutvarkyta 43 000 m³ **labai mažai, mažai ir vidutiniškai RA:**

Investicinės veiklos:

1. 2022 m. bus pradėtas eksploatuoti (pildyti RA) trumpaamžių labai mažai RA atliekynas (statybos užbaigimo 2021-05-11 aktai Nr. SUA-1 ir NR. SUA-2). Galutinis atliekyno užpildymas RA ir jo uždarymas įvyks po 2030 m.
2. 2026 m. pradėtas eksploatuoti (pildyti RA) trumpaamžių mažai ir vidutiniškai RA atliekynas. Galutinis atliekyno užpildymas RA ir jo uždarymas įvyks po 2030 m.;
3. Bitumuotų RA saugyklos pavertimas atliekynu vietoje. Veikla yra ilgalaikė ir iki 2030 m. bus parengtas bitumuotų RA saugyklos pavertimo atliekynu techninis projektas. Prieš parengiant techninį projektą bus parengta ir suderinta bitumuotų RA saugyklos pavertimo atliekynu koncepcija ir aikštelės vertinimo ataskaita, taip pat parengtas bitumuotų RA saugyklos pavertimo atliekynu poveikio aplinkai vertinimas.

Analitinės veiklos:

1. Ignalinos AE įgyvendina analitinę veiklą siekiant surasti galutinį IAE pramoninių atliekų poligonų sutvarkymo sprendimą. Ignalinos AE inicijavo projektą, kurio tikslas pagrįsti pramoninių poligonų atlaisvinimo sąlygas. Projekto metu bus nustatytos poligonuose esančių atliekų radiologinės charakteristikos (poligono tyrimai ir ataskaitos parengimas iki 2023 m. kovo mėnesio), saugojimo vietos savybės ir priklausomai nuo jų, pasiūlytas ir pagrįstas sprendimas kaip galutinai sutvarkyti poligone esančias atliekas, tai turi būti padaryta iki 2023 m. rugsėjo. Priklausomai nuo pasiūlytų sprendimų, gali būti inicijuotas Priemonės tikslinimas;
2. Ignalinos AE siekdama užtikrinti, kad kuriama trumpaamžių RA sutvarkymui skirta infrastruktūra atitiktų faktinius RA tvarkymo poreikius, įgyvendina analitinę veiklą, kurios metu nuolatos analizuoja įgyvendinamų ir rengiamų branduolinės energetikos objektų statinių konstrukcijų griovimo metu susidarysiančių RA kiekius ir užterštų statinių griovimo projektinius sprendinius. Naudojantis šios analizės duomenimis bus rengiamas pagrindimas branduolinės energetikos objektų statinių konstrukcijų griovimo metu susidarysiančių RA sąlyginiam atlaisvinimui nuo tolimesnės kontrolės. Nustačius **trumpaamžių RA** sutvarkymui skirtos infrastruktūros neatitikimą faktiniams RA tvarkymo poreikiams, bus inicijuojamas Priemonės tikslinimas.

Visas veiklas įgyvendins Ignalinos AE pasitelkdama rangovines organizacijas atskiriems darbams.

Vadovaujantis Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo įstatymo nuostatomis, numatytos veiklos yra finansuojamos iš EA finansinės paramos, skiriamos pagal Ignalinos programą, nustatytą protokole Nr. 4 dėl Ignalinos atominės elektrinės Lietuvoje prie Akto dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo sąlygų ir sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų, Ignalinos programos bendrojo finansavimo lėšų ir Ignalinos AE nuosavų ar skolintų lėšų. Veiklų finansavimo forma – dotacija.

Sprendinio įvertinimas atliekamas sąnaudų veiksmingumo analizės metodu, kadangi dėl teisės aktų reikalavimų yra formuojama vienintelė Priemonės alternatyva/sprendinys.

Vienintelės Priemonės alternatyvos/sprendinio analizė atliekama 9 metų laikotarpiui, t. y. iki 2030 m. Programos trukmei. Toks laikotarpis pasirinktas, kadangi 2030 m. turi būti pasiektas numatytas Priemonės pokytis – sutvarkyta 43 000 m³ labai mažai, mažai ir vidutiniškai RA. Tolimesnis RA dėjimas į atliekynus bus tęsiamas ir po 2030 m., iki tol, kol visos **labai mažai bei mažai ir vidutiniškai RA** pakuotės bus sudėtos į atitinkamą atliekyną (trumpiausiai iki bus baigtas IAE eksploatacijos nutraukimas 2038 m.).

ANTRASIS SKIRSNIS

PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS ĮGYVENDINIMO ALTERNATYVOS

Dėl teisės aktų reikalavimų (nurodyti pirmajame skirsnyje) yra suformuota ir nagrinėjama tik viena Priemonės alternatyva.

TREČIASIS SKIRSNIS

PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS ĮGYVENDINIMO ALTERNATYVŲ Palyginimas ir Geriausios Alternatyvos Pasirinkimo Argumentai

Sprendinio įvertinimas buvo atliktas sąnaudų veiksmingumo analizės metodu. Įvertinimas atliktas naudojant skaičiuoklę, viešai paskelbtą adresu: <https://www.ppplietuva.lt>. Įvertinimas atliktas 9 metų ataskaitiniam laikotarpiui, Programos galiojimo laikotarpiui.

Skaičiuoklėje pateiktų duomenų pagrindinės prielaidos sudarytos remiantis: numatomų pasirašyti sutarčių biudžetais (pagal rinkos konsultacijas, pateiktus pasiūlymus ir t.t.), biudžetais sudarytais remiantis projektų skaičiuojamosiomis dalimis, šiuo metu galiojančiomis sutartimis, numatant analogiškų ateities pirkimų analogiškus biudžetus. 2022 metais esantys neapibrėžtumai rinkose yra labai dideli, todėl pateikti finansų poreikiai infrastruktūriniais projektams, medžiagų ir prekių pirkimui bei veiklos vykdymui gali didėti. Šios vykdomos veiklos negeneruoja pajamų Ignalinos AE.

Visos veiklos sąnaudos skaičiuoklėje rodomos kaip investicijos į infrastruktūros vystymą ir paslaugų teikimą, nes kitos sąnaudos (investicijos į žinias ir žmogiškuosius išteklius, komunikacinės veiklos, veiklos ir palaikymo (atnaujinimo) sąnaudos) nėra reikšmingos (atsižvelgiant į tai, kad labai sudėtinga veiklą kitas sąnaudas (investicijos į žinias ir žmogiškuosius išteklius, komunikacinės veiklos, veiklos ir palaikymo (atnaujinimo) sąnaudos) atskirti nuo kitų veiklų analogiškų sąnaudų vertinamų kitose Programos Priemonėse, buvo priimtas sprendimas Programų priemonių veiklų kitas sąnaudas parodyti Programos priemonėje Nr. 03-002-06-09-04 „Įšmontuoti branduolinės energetikos objektus“). Veiklų įgyvendinimo metu sukurtos infrastruktūros priežiūros sąnaudos yra įtrauktos į veiklų įgyvendinimo sąnaudas, Priemonės įgyvendinimo laikotarpiui.

Skaičiuoklėje pasirinktas siekiamas rezultatas „Sutvarkytų labai mažai, mažai ir vidutiniškai RA kiekis“ Priemonės įgyvendinimo laikotarpyje atitinka labai mažai RA kiekiui. Mažai ir vidutiniškai RA sutvarkymas bus vykdomas po atitinkamo atliekyno eksploatavimo pradžios (numatoma 2026 m.).

Pagal scenarijaus analizės rezultatus labai mažai, mažai ir vidutiniškai AR sutvarkymo sąnaudos lygios 3 455 eurų/t (SVA rodiklis). Nors pesimistinio scenarijaus atvejų sąnaudos gali sudaryti iki 6 557 eurų/t, tačiau ilgesniame negu priemonės įgyvendinimo etape (2020–2030 m.) pesimistinio scenarijaus atliekų tvarkymo sąnaudos tikėtina neviršys 4 918 eurų/t (pesimistinis analizės rezultatas, kai visiškai pasiektas planuojamas rezultatas). Kitame labai mažai, mažai ir vidutiniškai RA tvarkymo etape (po 2030 m.) savitos sąnaudos bus mažesnės, nes dabartiniame etape investuojama į infrastruktūrą, kuri po 2030 m. bus toliau naudojama.

IV SKYRIUS GERIAUSIOS PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS ĮGYVENDINIMO ALTERNATYVOS DETALIZAVIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS TEISINĖ APLINKA

Lietuvoje PBK ir RA tvarkymą reglamentuoja tarptautiniai susitarimai (ratifikuotos konvencijos, sutartys ir pan.) ir Lietuvos Respublikos teisės aktai.

Pagrindiniai teisės aktai, bendrai reglamentuojantys RA tvarkymą:

1. Jungtinė panaudoto kuro tvarkymo saugos ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo saugos konvencija;
2. Stojimo į Europos Sąjungą sutartis;

3. 2011 m. liepos 19 d. Tarybos direktyva 2011/70/Euratomas, kuria nustatoma panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų atsakingo ir saugaus tvarkymo Bendrijos sistema;
 4. Lietuvos Respublikos radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymas;
 5. Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas;
 6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. vasario 3 d. nutarimas Nr. 76 „Dėl 2021–2030 metų branduolinės energetikos objektų eksploatavimo nutraukimo ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo plėtros programos patvirtinimo“;
 7. kiti.
- Detalus teisės aktų sąrašas yra pateikimas Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos tinklalapyje (nuoroda <http://www.vatesi.lt/index.php?id=545>).

ANTRASIS SKIRSNIS

PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS PROJEKTŲ VYKDYTOJAI IR PROJEKTAMS TAIKOMI REIKALAVIMAI

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymu ir susijusiais teisės aktais nustatytas institucijų valdymo / veiklos sritis, priemonės projektų vykdytojai (pagal priemonės veiksmus) yra:

Veiksmas	Vykdytojas	Vykdytojo pasirinkimo pagrindimas
Investiciniai veiksmai		
Investicijos į žinias ir žmogiškuosius išteklius – asignavimų skyrimas Ignalinos AE atliekančiai RA tvarkymą.	Energetikos ministerija	Pagal Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymą – ministerija pagal veiklos sritį
Paslaugų teikimas – RA tvarkymas	Ignalinos AE	Lietuvos Respublikos radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymu RA tvarkytoja Lietuvos Respublikoje paskirta Ignalinos AE
Analitiniai veiksmai		
Surastas IAE pramoninių atliekų poligonų sutvarkymo sprendimas	Ignalinos AE	Lietuvos Respublikos radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymu RA tvarkytoja Lietuvos Respublikoje paskirta Ignalinos AE
Pagrįstas RA sąlyginis atlaisvinimas nuo radiacinės kontrolės (sąlyginių nebekontroliuojamųjų radioaktyvumo lygių taikymas)		
Komunikaciniai veiksmai		
Viešinimas apie RA tvarkymą ir galutinį sutvarkymą	Ignalinos AE	Lietuvos Respublikos radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymu RA tvarkytoja Lietuvos Respublikoje paskirta Ignalinos AE

Pastaba. Priemonės projektams įgyvendinti, atskiriems veiksams / arba jų dalims vykdyti taip pat bus pasitelkti nepriklausomi darbų vykdytojai / paslaugų tiekėjai.

TREČIASIS SKIRSNIS

PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS PROJEKTAMS TAIKOMŲ ANALIZĖS METODŲ NUSTATYMAS IR PROJEKTŲ ATRANKOS BŪDAI

Atsižvelgiant į Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo įstatymą ir Radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymą, priemonės veiklos bus įgyvendinamos planavimo būdu.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS IR ĮGYVENDINIMO PLANAS

Priemonė „Galutinai sutvarkyti labai mažai, mažai ir vidutiniškai RA“ yra tęstinė Ignalinos AE veikla, kuri buvo pradėta vykdyti dar IAE eksploatavimo metu ir bus tęsiama iki tol, kol visos RA bus galutinai sutvarkytos ir sudėtos į atitinkamus RA atliekynus. Ši priemonė, tvarkant IAE eksploatavimo nutraukimo metu susidarysiančias RA, bus užbaigta įgyvendinti sudėjus visas RA į labai mažai, mažai ir vidutiniškai RA atliekynus ir užbaigus šių atliekynų institucinę priežiūrą. Pagal šiuo metu galiojančių saugos pagrindimų

rezultatus šių atliekynų institucinė priežiūra bus vykdoma iki 30 ir 100 m. po jų uždarymo atitinkamai, t. y. iki 2068 m. ir 2138 m. Jeigu iki 2138 m. RA tvarkymas vis dar bus aktualus, ši priemonė turės būti įgyvendinama toliau, bus modifikuojama esama ar įrengiama nauja infrastruktūra, skirta šios klasės RA sutvarkyti.

Priemonės įgyvendinimo laikotarpis ir planai yra aprašyti GENP, kurį tvirtina energetikos ministras, šis dokumentas yra atnaujinamas kas penkeri metai. Paskutini kartą GENP atnaujintas 2020 metais.

Po 2038 m. reikės užbaigti bitumuočių RA saugyklos (jeigu bus pagrįsta jos pavertimo atliekynu galimybė) kaupo formavimo bei atliekyno teritorijos aptvėrimo darbus, nes pradiniam bitumuočių RA saugyklos pavertimo atliekynu etape to padaryti dėl šalia esančių pastatų artumo nebus galimybės. Nugriovus pastatus ir iki IAE branduolinės energetikos objektų saugomos teritorijos perimetro apsaugos nutraukimo (ir perimetro apsaugos barjero pašalinimo) reikės užbaigti bitumuočių RA atliekyno teritorijos aptvėrimą ir apsaugos įrengimą, ir užtikrinimą.

Siekiant tinkamai ir laiku įgyvendinti visus veiksmus Nacionalinio pažangos plano (toliau – NPP) laikotarpiu, planuojami tokie priemonės veiksmų įgyvendinimo laikotarpiai:

Veiksmas	Įgyvendinimo laikotarpis	Termino pagrindimas
Investiciniai veiksmai		
Investicijos į žinias ir žmogiškuosius išteklius – asignavimų skyrimas institucijoms, įtrauktoms RA tvarkymo veiklas, įskaitant jų galutinį sutvarkymą bei atliekynų priežiūrą	2021–2030 m.	Nuolatinis atsakingų ir kompetentingų institucijų dalyvavimas RA tvarkymo veikloje yra būtinas viso proceso metu
Paslaugų teikimas – reikalingos įvairios paslaugos, susijusios su projektavimo bei statybos darbų vykdymu	2021–2030 m.	Pagal numatytą projektų rezultatų pasiekimą
1) pradėtas eksploatuoti trumpaamžių labai mažai RA atliekynas;	2022 m.	
2) pradėtas eksploatuoti mažai ir vidutiniškai RA atliekynas;	2026 m.	
3) pastatytas mažai ir vidutiniškai RA atliekyno inžinerinių barjerų modelis (angl. Mock up);	2025 m.	
4) mažai ir vidutiniškai RA atliekyno konteinerių pirkimas	2030m.	
5) RA dėjimas į atliekynus ir saugojimas (įskaitant įrangos ir konstrukcijų priežiūra veiklos vykdymo metu)	2030 m.	
6) Parengta ir suderinta bitumuočių RA saugyklos pavertimo atliekynu koncepcija ir aikštelės vertinimo ataskaita, bitumuočių RA saugyklos pavertimo atliekynu poveikio aplinkai vertinimas ir bitumuočių RA saugyklos pavertimo atliekynu techninis projektas.	2030 m.	
Analitiniai veiksmai		
7) surastas IAE pramoninių atliekų poligonų sutvarkymo sprendimas;	2023 m.	Pagal numatytą projektų rezultatų pasiekimą
8) pagrįstas RA sąlyginis atlaisvinimas nuo radiacinės kontrolės (sąlyginių nebekontroliuojamųjų radioaktyvumo lygių taikymas).	2030 m.	
Komunikaciniai veiksmai		

RA tvarkymo veiklos viešinimas:	2021–2030 m.	Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimais, užtikrinti visuomenės informavimą ir būtinos informacijos prieinamumą plačiajai visuomenei
---------------------------------	--------------	--

PENKTASIS SKIRSNIS

PARTNERYSTĖ SU SUINTERESUOTOMIS ŠALIMIS IR SOCIALINIAIS IR EKONOMINIAIS PARTNERIAIS

Lietuvos Respublikos radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymu RA tvarkytoja Lietuvos Respublikoje paskirta Ignalinos AE, todėl jos veikloje socialiniai ekonominiai partneriai yra ne tik valstybės institucijos, su kuriomis susijęs Ignalinos AE veiklos finansavimas, reguliavimas, projektų derinimas, bet ir visi ūkio subjektai, kurie turi radioaktyvias medžiagas ar šaltinius.

Šios priemonės rengimo ir derinimo procesuose dalyvavo tik suinteresuotos institucijos (Energetikos ministerija, Finansų ministerija, VATESI), vieši aptarimai su suinteresuotomis šalimis ir socialiniais ir ekonominiais partneriais bus atliekami šioje priemonėje numatomų projektų realizavimo eigoje.

Pagrindinės institucijos ir socialiniai ekonominiai partneriai, kurie dalyvaus įgyvendinant Priemonę 2020–2030 m.:

- Energetikos ministerija,
- VATESI;
- Radiacinės saugos centras;
- Aplinkos ministerija;
- Centrinė projektų valdymo agentūra;
- Visagino savivaldybė;
- Lietuvos Respublikos gyventojai;
- kitos institucijos, taip pat ūkio subjektai, kurie turi radioaktyvias medžiagas ar šaltinius, kurie bus dedami į trumpaamžių RA Ignalinos AE.

Įgyvendinant priemonę, institucijos bus įtrauktos pagal kompetenciją į priemonės įgyvendinimą / administravimą / priežiūrą. Jų tinkamam įtraukimui būtina užtikrinti ne tik specifinių funkcijų pavedimą, bet ir atitinkamai reikalingų asignavimų skyrimą (*investiciniais veiksmais*) bei šių institucijų gebėjimų stiprinimą.

Suinteresuotos šalys bus įtrauktos, įgyvendinant Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus ir nuostatas ne tik RA tvarkymo (įskaitant jų dėjimą į atliekynus ir atliekynų priežiūrą) kontekste, bet ir visuomenės informavimo aspektu ir kitais klausimais, susijusiais su priemonės įgyvendinimu. Vykdam **labai mažai, mažai ir vidutiniškai RA** galutinio sutvarkymui reikalingų atliekynų įrengimą, prieš priimant sprendimus dėl atliekynų eksploatavimo, uždarymo, licencijavimo dokumentai turi būti viešinami, vadovaujantis, BSR-1.1.5-2017 „Visuomenės dalyvavimo sprendimų priėmimo branduolinės energetikos srityje procedūrų organizavimo tvarkos aprašu“ o vykdant licencijuojamą veiklą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymo 39 straipsniu, visuomenė turi būti informuojama apie branduolinės saugos užtikrinimo būklę.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI IR PRIEMONĖS POVEIKIO MATAVIMAS						
NPP vertinamuoju 10 metų laikotarpiu vykdant priemonę numatyta Ignalinos AE pradėti eksploatuoti du trumpaamžių RA atliekynus ir dėti RA į juos, išspręsti pramoninių atliekų poligonų, esančių IAE teritorijoje, klausimą (parengti jų saugos pagrindimą ir apsispręsti dėl jų atlaisvinimo būdo nuo tolimesnės kontrolės), gauti būtinus rezultatus ir apsispręsti dėl esamos bitumuotų RA saugyklos transformavimo į atliekyną vietoje arba dėl būtinumo RA išimti iš jos ir nustatyti sąlyginio atlaisvinimo kriterijus pastatų griovimo metu susidarysiančioms statybinėms atliekoms. Santykinai 100 procentų reikšmė sudėtų į atliekynus RA bus pasiekta įgyvendinus IAE megaprojekte (IAE eksploatavimo nutraukimo programa) numatytas veiklas ir įvykdžius IAE eksploatavimo nutraukimą. Šiuo metu planuojama tai užbaigti 2038 m. Po atliekynų uždarymo 2038–2039 m. prasidės uždarytų atliekynų aktyvi institucinė priežiūra, iki 2068 ir 2138 m. atitinkamai, t. y. per šį laikotarpį labai mažai bei mažai ir vidutiniškai RA infrastruktūra bus prižiūrima ir esant poreikiui modifikuojama. Atitinkamai rodiklių reikšmės per NPP laikotarpį nustatomos proporcingai vertinimo terminui. Numatomos tokios priemonės įgyvendinimo stebėsenai priskirto rezultato rodiklio reikšmės:						
Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas ir tipas	Matavimo vienetas	Finansavimo šaltinis (-iai)	Pradinė rodiklio reikšmė 2020 m	Siekimos reikšmės	
					Tarpinė reikšmė 2025 m	Galutinė reikšmė 2030 m
1	2	3	4	5	6	7
R-03-002-06-09-04-01	Įgyvendinta trumpaamžių labai mažai RA atliekyno pripažinimo tinkamu eksploatuoti programa (rezultato)	procentai	2007–2013 m., 2014–2020 m. ir 2021–2027 m. Ignalinos programos lėšos; 2007–2013 m., 2014–2020 m. ir 2021–2027 m. Ignalinos programos bendrojo finansavimo lėšos;	0	N/A	100 (2024)
R-03-002-06-09-04-02	Įgyvendinta trumpaamžių mažai ir vidutiniškai RA atliekyno pripažinimo tinkamu eksploatuoti programa (rezultato)	procentai	2007–2013 m., 2014–2020 m. ir 2021–2027 m. Ignalinos programos lėšos; 2007–2013 m., 2014–2020 m. ir 2021–2027 m. Ignalinos programos bendrojo finansavimo lėšos;	0	80	100 (2026)
R-03-002-06-09-04-03	Įgyvendintas bitumuotų RA saugyklos pavertimo atliekynu programos projektavimo etapas (rezultato)	procentai	2007–2013 m., 2014–2020 m. ir 2021–2027 m. Ignalinos programos lėšos; 2007–2013 m., 2014–2020 m. ir 2021–2027 m. Ignalinos programos bendrojo finansavimo lėšos;	0	50	100 (2026)
R-03-002-06-09-04-04	Trumpaamžių RA kiekis, sudėtas į atliekynus (rezultato)	procentai	2007–2013 m., 2014–2020 m. ir 2021–2027 m. Ignalinos programos lėšos, 2007–2013 m., 2014–2020 m. ir 2021–2027 m. Ignalinos programos bendrojo finansavimo lėšos;	0	8	39

Paiškinimai:

1. 2 skiltyje rezultato rodikliai nurodomi tokie patys, kokie nurodyti plėtros programoje. Produkto rodikliai nurodomi, jei taikomi priemonei pagal finansavimo šaltinio (pvz., Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas) reikalavimus, ir privalomai nurodomi, į plėtros programos pažangos priemonės aprašą įtraukiant tuos rodiklius, dėl kurių prisiimti išpareigojimai pagal atitinkamą fondą ar programą reglamentuojantį teisės aktą, jei įgyvendinamos Europos Sąjungos fondų (pvz., 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programa, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės planas „Naujos kartos Lietuva“) ir kitos tarptautinės programos.

2. 2 skiltyje rezultato rodiklis žymimas R, produkto – P.

3. 4 skiltyje nurodomas finansavimo šaltinis. Jei tas pats rodiklis priskirtas keliems finansavimo šaltiniams, jis nurodomas tiek kartų, kiek yra skirtingų finansavimo šaltinių (bendrasis finansavimas ir pridėtinės vertės mokestis atskirai neišskiriami). Finansavimo šaltiniai nurodomi remiantis IV skyriaus septintuoju skirsniu.

4. Jei tarpinės ir (ar) galutinės siektinos rodiklio reikšmės pasiekimo metai nesutampa su nurodytais metais, 6 ir 7 skiltyse po tarpine ir (ar) galutine siektina rodiklio reikšme skliaustuose nurodomi kiti teisingi tarpinės ir (ar) galutinės siektinos rodiklio reikšmės pasiekimo metai.

SEPTINTASIS SKIRSNIS				
PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS VEIKLŲ FINANSAVIMO FORMOS IR FINANSAVIMO ŠALTINIAI				
Ignalinos AE RA tvarkymas, įskaitant jų dėjimą į atliekynus, negeneruoja pajamų, o pajamos gaunamos už kitų RA darytojų (smulkieji RA darytojai) RA padengia tik jų sutvarkymui reikalingas išlaidas, todėl priemonei įgyvendinti būtinas finansavimas ES, Lietuvos biudžeto ar kitų šaltinių lėšomis. RA tvarkymo veiklos, įskaitant trumpaamžių RA sutvarkymo infrastruktūros įdiegimą ir (ar) modifikavimą, kurios buvo ir bus vykdomos įgyvendinant šios Programos 1–4 priemones, yra tarpusavyje susiję ir atskirti aprašomos priemonės finansavimą nuo kitų nėra galimybės. Todėl atskyrimas yra sąlyginis, nes į jį įeina tik tiesioginės išlaidos, susijusios su įgyvendinama priemone. Lėšos, reikalingos IAE eksploatavimo nutraukimui ir RA (išskyrus smulkiųjų RA darytojų RA) tvarkymui, yra numatytos GENP. Finansavimas IAE eksploatavimo nutraukimui planuojamas pagal metinį poreikį. Europos Komisijos finansavimas skiriamas pagal Energetikos ministerijos teikiamą 2 metų darbų programą, atsižvelgiant į tai, kiek lėšų buvo skirta daugiametei finansinei perspektyvai. Lietuvos finansavimas skiriamas kasmet, atsižvelgiant į Ignalinos AE pateiktą metinę lėšų poreikio paraišką. Priemonei įgyvendinti 2021–2030 m. planuojamas 149 407,5 tūkst. eurų poreikis, 2022–2030 m. laikotarpyje – 147 237,54 tūkst. eurų. Atliekynų priežiūra ir RA tvarkymo veikloms (išskyrus smulkiųjų RA darytojų RA) po 2038 m. planuojama naudoti Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšas, kurios pradėtos kaupti nuo 2020 m. vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės išdo įstatymo Nr. I-712 10¹ straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. gegužės 30 d. nutarimu Nr. IX-912 „Dėl Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatų patvirtinimo“.				
Finansavimo apimtis ir šaltiniai	Lėšų poreikis (tūkst. eurų)			
	2022	2023	2024	Viso
1	2	3	4	5
1.2. Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos:				
1.2.1. 2007–2013 m., 2014–2020 m. ir 2021–2027 m. Ignalinos programos bendrojo finansavimo lėšos, 1.2.3.1.13	254	244	301	12 361
1.3. Europos Sąjungos ir kita tarptautinė finansinė parama				
1.3.1. 2007–2013 m., 2014–2020 m. ir 2021–2027 m. Ignalinos programos lėšos, 1.3.3.1.13	19 788	21 542	22 143	134 502
2. Kitos lėšos				
2.1. VĮ Ignalinos AE nuosavos lėšos	255	54	66	375
IŠ VISO:	20 297	21 840	22 510	147 238

Paiškinimai:

1. 1 skilties 1.1–1.4 papunkčiuose nurodomi finansavimo šaltiniai ir jų pavadinimai pagal Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. rugpjūčio 8 d. įsakymą Nr. 1K-265 „Dėl Asignavimų valdytojų programų, finansuojamų iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, finansavimo šaltinių klasifikacijos patvirtinimo“. Jei finansavimo šaltinis yra Europos Sąjungos fondų lėšos, nurodomas konkretus Europos Sąjungos fondas.

2. 2–5 skiltyse nurodomas lėšų poreikis turi neviršyti Nacionaliniame pažangos plane nustatytų finansinių projekcijų arba turi būti pateikiamas pagrindimas, iš kokių finansavimo šaltinių, programų ketinama skirti projekcijas viršijančią lėšų dalį.

3. 2.3 papunktyje nurodomi kiti piniginiai ištekliai, kuriais disponuoja valstybė ir (arba) savivaldybės, ir kitų juridinių asmenų, kurie yra perkančiosios organizacijos, nurodytos Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme, išskyrus perkančiąsias įmones, veikiančias vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srityje, lėšos.

V SKYRIUS
PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS VEIKLŲ SUVESTINĖ

Veikla	Veiklos (poveiklės, projekto) tipas	Galimi pareiškėjai	Projektų atrankos būdas	Valstybei svarbus ar (ir) Ministro Pirmininko strateginių projektų portfelio projektas (įrašomas požymis: VS, MPP)	Tiesiogiai prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Valstybės pagalba (Taip / Ne)	Finansavimo forma	Finansavimo suma (tūkst. eurų)	Finansavimo šaltinis (-iai)	Rodiklio pavadinimas ir tipas	Siektina galutinė rodiklio reikšmė (procentais)	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Administruojanti institucija	Dalyvaujanti institucija
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. Paslaugų teikimas – reikalingos įvairios paslaugos, susijusios su projektavimo bei statybos darbų vykdymu	M	Ignalinos AE	P	-	Ne	Ne	D	134 502 12 361, 375	Ignalinos programos lėšos, Ignalinos programos bendrojo finansavimo lėšos, VĮ Ignalinos atominės elektrinės nuosavos lėšos	R-Įgyvendinta trumpaamžių labai mažai radioaktyvių atliekų atliekyno pripažinimo tinkamu eksploatuoti programa; R-Įgyvendinta trumpaamžių mažai ir vidutiniškai radioaktyvių atliekų atliekyno pripažinimo tinkamu eksploatuoti programa R-Įgyvendintas bitumuočių radioaktyvių atliekų saugyklos	100 (2024) 100 (2026) 100 (2026)	2021, I ketv.	Energetikos ministerija	

										pavertimo atliekynu programos projektavimo etapas R- Trumpaamžių RA kiekis, sudėtas į atliekynus	39			
1.1. Pradėtas eksploatuoti trumpaamžių labai mažai radioaktyvių atliekų atliekynas	I	Ignalinos AE	P	-	Ne	Ne	D	10	Ignalinos programos lėšos, Ignalinos programos bendrojo finansavimo lėšos, VĮ Ignalinos atominės elektrinės nuosavos lėšos	R - Įgyvendinta trumpaamžių labai mažai radioaktyvių atliekų atliekyno pripažinimo tinkamu eksploatuoti programa	100	2022, I ketv.	Energetikos ministerija	
1.2. Mažai ir vidutiniškai radioaktyvių atliekų atliekyno statyba, pradėta eksploatacija	I	Ignalinos AE	P	-	Ne	Ne	D	94 222	Ignalinos programos lėšos, Ignalinos programos bendrojo finansavimo lėšos, VĮ Ignalinos atominės elektrinės nuosavos lėšos	R- Įgyvendinta trumpaamžių mažai ir vidutiniškai radioaktyvių atliekų atliekyno pripažinimo tinkamu eksploatuoti programa	100	2022, I ketv.	Energetikos ministerija	
1.3. IAE pramoninių atliekų poligonų sutvarkymo sprendimas	A	Ignalinos AE	P	-	Ne	Ne	D	646	Ignalinos programos lėšos, Ignalinos programos bendrojo finansavimo lėšos, VĮ Ignalinos atominės elektrinės nuosavos lėšos	R- Trumpaamžių RA kiekis, sudėtas į atliekynus	39	2022, I ketv.	Energetikos ministerija	
1.4. Mažai ir vidutiniškai radioaktyvių atliekų atliekyno konteinerių pirkimas	I	Ignalinos AE	P	-	Ne	Ne	D	31 697	Ignalinos programos lėšos,	R- Trumpaamžių RA kiekis,	39	2026, I ketv.	Energetikos ministerija	

									Ignalinos programos bendrojo finansavimo lėšos, VĮ Ignalinos atominės elektrinės nuosavos lėšos	sudėtas į atliekynus				
1.5. Radioaktyviųjų atliekų dėjimas į atliekynus ir saugojimas (įskaitant įrangos ir konstrukcijų priežiūra veiklos vykdymo metų)	I	Ignalinos AE	P	-	Ne	Ne	D	19 570	Ignalinos programos lėšos, Ignalinos programos bendrojo finansavimo lėšos, VĮ Ignalinos atominės elektrinės nuosavos lėšos	R- Trumpaamžių RA kiekis, sudėtas į atliekynus	39	2021, I ketv.	Energetikos ministerija	
1.6. Radioaktyviųjų atliekų sąlyginis atlaisvinimas	A	Ignalinos AE	P	-	Ne	Ne	D	¹	Ignalinos programos lėšos, Ignalinos programos bendrojo finansavimo lėšos, VĮ Ignalinos atominės elektrinės nuosavos lėšos	R- Trumpaamžių RA kiekis, sudėtas į atliekynus	39	2025, I ketv.	Energetikos ministerija	
1.7. Parengta ir suderinta bitumuotų radioaktyviųjų atliekų saugyklos pavertimo atliekynu koncepcija ir aikštelės vertinimo ataskaita, bitumuotų radioaktyviųjų atliekų saugyklos pavertimo atliekynu poveikio aplinkai vertinimas ir bitumuotų radioaktyviųjų atliekų saugyklos pavertimo atliekynu techninis projektas.	I	Ignalinos AE	P	-	Ne	Ne	D	1 091	Ignalinos programos lėšos, Ignalinos programos bendrojo finansavimo lėšos, VĮ Ignalinos atominės elektrinės nuosavos lėšos	R- Įgyvendintas bitumuotų radioaktyviųjų atliekų saugyklos pavertimo atliekynu programos projektavimo etapas (rezultato)	100	2021 I ketv.	Energetikos ministerija	

Pastabos:

- 2 skiltyje nurodomi veiklų (poveiklių, projektų) tipai: R – reguliacinė (-is), I – investicinė (-is), K – komunikacinė (-is), A – analitinė (-is), M – mišri (-us).
- 3, 4, 8–10 ir 14 skiltys nepildomos, kai vykdoma (-as) reguliacinė (-is) veikla (projektas) arba kai vykdoma (-as) analitinė (-is) veikla (projektas), kuriai (-iam) vykdyti naudojamos tęstinės veiklos lėšos.
- 4 skiltyje nurodomi projektų atrankos būdai: P – planavimas, K – konkursas, Pj – planavimas, kai ketinama įgyvendinti jungtinį projektą.

¹ Plėtros programos parengimo metų finansavimas kol kas nėra suplanuotas.

4. 5 skiltyje valstybei svarbaus projekto požymis suteikiamas pagal Strateginio valdymo metodikoje nustatytus kriterijus.
5. 6 skiltyje pažymima, ar tiesiogiai bus prisidedama prie horizontaliųjų principų įgyvendinimo ir (ar) (bus) nurodomi konkretūs reikalavimai projektų finansavimo sąlygų apraše.
6. 7 skiltyje nurodoma, ar pagal veiklas numatoma teikti valstybės pagalbą (vadovaujantis išimtimis, pagal su Europos Komisija suderintą, derinamą ar planuojamą derinti schemą, taikant *de minimis* pagalbą).
7. 8 skiltyje nurodoma finansavimo forma: DS – dotacija taikant sąlygas, D – dotacija, FP – finansinė priemonė, A – apdovanojimai.
8. 9 skiltyje nurodoma konkretaus finansavimo šaltinio (IV skyriaus septintasis skirsnis) dalis, tenkanti veiklai.
9. 10 skiltyje finansavimo šaltiniai nurodomi įrašant trumpinius: 2021–2027 IP – 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programa, EGADP – Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės planas „Naujos kartos Lietuva“, VB – valstybės biudžetas.
10. 11 skiltyje rezultato rodiklis žymimas R, produkto – P. Rezultato ir produkto (jei taikoma) rodikliai perkeliama iš IV skyriaus šeštajame skirsnyje pateiktos informacijos. Jei procentinė rezultato rodiklio siektina reikšmė negali būti skaidoma, o jos siekiama keliomis veiklomis (poveiklėmis, jeigu jos numatomos), ta pati siektina reikšmė gali būti nurodyta prie skirtingų veiklų (poveiklių, jeigu jos numatomos). Jei kita skaitine išraiška išreikštas rezultato ar produkto rodiklis, kelių veiklų (poveiklių, jeigu jos numatomos) siektinos reikšmės gali būti skirtingos, tačiau bendrai turi sutapti su siektinomis priemonės rodiklio reikšmėmis.
11. 13 skiltyje nurodoma planuojama veiklos (poveiklės) kvietimo data, reguliacinės veiklos vykdymo pradžios data, projekto veiklų vykdymo pradžios data (jeigu ji žinoma).
12. 14 skiltyje nurodoma priemonės veiklas ar projektus administruojanti institucija.
13. Jeigu priemonės veiklą numatoma finansuoti iš skirtingų finansavimo šaltinių, 1.1 papunktyje tokia veikla išskaidoma į poveikles, jai priskiriant ne daugiau nei vieną finansavimo šaltinį (bendrojo finansavimo lėšos ir valstybės biudžeto lėšos, kuriomis apmokamas pridėtinės vertės mokestis (jeigu tokios lėšos numatytos), į atskirą poveiklę neišskiriamos, tačiau nurodoma jų dalis (tūkst. eurų).
14. 1.1.1 papunktyje nurodomi numatomi įgyvendinti projektai, dėl kurių finansavimo sprendimas bus priimtas tik atlikus projektų vertinimą. Jeigu projektai bus atrenkami konkurso būdu, projektai nenurodomi.